

SZÁSZ LÁSZLÓ

Népszolgálat

Társadalomtörténeti kisebbségi minimál tényregény

SZÁSZ LÁSZLÓ (1950) Gödöllő

1977

{1.} A népszolgálatot egyesek már alig merik leírni, pedig mi értelmiségi magatartást és nem istállótarítást neveztünk meg így.

Pontosan abban a periódusban, amikor a párt szolgálatra szólít, nagyon kell ügyelnünk arra, hogy szocialista irodalmunk közösségi hagyományaihoz hűen őrizzük eszmei-művészi színvonalát.

1980

{2.} Természetesen egyszerre lettem a KISZ és a MADOSZ tagja. Ösztönösen éreztem, hogy a baloldal és a humanizmus egybeesik. Az én belülről tudott igazam, hogy használni akarok. Valami infantilis illúzió vagyok a rabja: örökké klubcsapatot akarok szervezni, kommandót, amelynek tagjai a közös cél érdekében képesek egybehangoltan és megszállottan dolgozni. Egyre kevesebb feladatvállaló emberünk van. Amikor dicsérem magam, felmelegetem, hogy mindig elsőnek ugrom, ha leesik valami körülöttem. Életemnek az ad tartalmat, hogy nemzetiségemet szolgálom, ez horgonyom, antenám, céloim és eszközeim is.

1982–1983

{3.} Apa egészségügyi problémák miatt nem utazhatott haza a hivatalosan megszabott, kötelező időpontban. Vízumát havonta hosszabbították meg a magyarországi román követségen. Nagyon komoly segítséget kapott a magyarországi politikai és szellemi elittől. Apa hetente hívott minket Magyarországról. Eltúlozva mesélt betegsége súlyosságáról.

Sulykolni kellett azt az igazságot, ami a taktikánk és az akciónk sikerességét garantálta. Lehallgatottságunkról több forrásból tudtunk. A félig magyar, félig román Letițiát édesanyám hozta be a családi életünkbe és belső köreinkbe. A briliáns eszű nő korábban a román kémelhárításnál dolgozott. Nagyon szerette a társaságunkat, a mi baráti körünkben pedig mindenki tisztában volt azzal, ki ez a nő, és mivel foglalkozott.

Anya megvárta a téli szünet kezdetét, és december 23-ára ütemezte elutazását. Két bőrönddel elindult Magyarországra, „ápolni” és támogatni

édesapámat. Hivatalos ügyeim voltak. Össze kellett szednem minden dokumentumot, hogy benyújthassam hivatalos házassági kérelmemet. Amennyiben egy román állampolgár külföldi állampolgárral óhajtott összeházasodni, számolni kellett a tortúrával. Muszáj volt 1983-ban beadnom a kérvényt, mert még diák voltam, nyertem fél év előnyt. A szüleim csodával határos módon fedezéket kaptak Magyarországtól. A magam részéről Magyarországon sem akartam élni, de a család ki akart menekülni Romániából, és felfogtam, ha vállalom a romániai élet két évét egyedül, akkor mindenki jobban jár. A forгатókönyv diktálta.

Egy vezető pozícióban lévő embernek elsősorban a rendszernek kellett megfelelnie. Mária nagynéném életét is súlyosan körbefonta a politika. A férje miniszter volt, nagy elővigyázatossággal sokat segítettek. Hatalmi pozíciójuknak köszönhetően álltak gyanú fölé. Apa – az orvosi papírok segítségével – folyamatosan hosszabbíthatta vízumát. Előfordult, hogy taxin ment – pizsamában és köpenyben – a román követségre.

Felhívtam Letițiát, és biztonságos helyen beváltam a történetbe.

A külvilág, a többi barát, az iskola csak annyit tudott, hogy Apa annyira beteg, hogy Anya nem hagyhatja magára. Sokan sajnálták a szüleimet, és rettenetesen aggódtak értük. Sikerült a bevetés. Csodálatos összjátékot űzött mindenki.

1987–1988

{4.} Bodor Pált hallgatni rádióban vagy olvasni lapokban: vigaszunk az általános tapsifüles lapításban. Végre egy író, aki kisebbségi dolgainkban tájékozott, nyílt, bátor és – konstruktív.

{5.} Bodor Pali így kezdi üzenetét: „Halló Erdély, Halló Kolozsvár, Halló Sütő András...” Telefonál szerencsétlen azoknak, akiket jellemtelenül cserbenhagyott. A fogalmazás olyan, hogy mi, a populus vulgus is értsünk a szóból. Csakhogy mi nem akarunk érteni olyan alakok prédikációiból, akik évtizedeken keresztül ‘magas’ fórumok előtt árulták a bőrünket, és amikor látták, hogy ez is kevés, hazug indokkal megfutamodtak.

Bodor Pálit senki nem kényszerítette, nem üldözte, nem bántotta. Sógora, Gere Mihály a bajból úgyszólván kirángatta volna.

Így lesz a boncsegédből prédikátor.

Az idézetek leelőhelye:

{1.} Farkas Árpád vallomása = GÁLFALVI György, *Ma-rad a láz? 11 interjú*, Kriterion, Bukarest, 1977.

{2.} *Arcképek – Bodor Pál* = GÁLFALVI György, *Egy áruló monológja*, Antológia, Lakitelek, 2000.

{3.} BODOR Johanna, *Nem baj, majd megértem*, Magvető, Budapest, 2014.

{4.} Sütő András *naplójából*, 1988. április 13., kézirat, PIM.

{5.} FÁBIÁN Ernő, *Naplójegyzetek 1980–1990*, s. a. r. BÁRDI Nándor, FILEP Tamás, Kriterion, Kolozsvár, 2010, 1987. VI. 20.

